

EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI COMPORTAMENT – ELEMENTE NECESARE ALE SISTEMULUI DE SIGURANȚĂ RUTIERĂ

ONCEANU VASILE, dr., conf. univ.,
NOVOROJDIN DUMITRU, dr., conf. univ.,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

Abstract: *The article examines the importance of high-level road life education. The need for this education stems from the situation of road events and fatalities that occur daily on national and international public roads. The aforementioned statistical data show us unequivocally that the state of affairs in road traffic requires the carrying*

out of activities related to the safety of road traffic without periodic delays and approaches. This activity must occur being well organized, systematic and systemic. At the same time, it is mentioned that the formation of an appropriate culture of behavior will contribute to the change for the better in the road safety system. Thus, the educational institutions have the primary role in training the person with an exemplary culture and behavior on public roads. As the human factor is the basic element in the road safety system, it must be at the beginning of life, as well as throughout the life systematically educated to a safe and decent behavior on public roads.

Introducere. Cunoașterea unor materii studiate la școală sunt necesare nu doar pentru susținerea examenelor, ci și pe parcursul vieții. Totodată, gradul necesității de cunoaștere a diferitor materii este diferit. Astfel, matematicianul nu are nevoie de cunoașterea aprofundată a biologiei, iar biologul nu are nevoie de cunoașterea aprofundată a matematicii. Cunoașterea regulilor de comportament sigur pe drum, însă sunt necesare pentru fiecare. Realitatea ne demonstrează că societatea noastră nu conștientizează necesitatea preocupării de siguranța personală, de siguranța rutieră în ansamblu, considerând-o problemă a structurilor de stat.

În același rând, educația rutieră este considerată ca componentă esențială a abordării integrate a siguranței traficului. Deși este important să se vadă educația în domeniul siguranței rutiere ca proces de învățare pe tot parcursul vieții, în Europa se evidențiază că educația rutieră este realizată în cadrul învățământului primar și secundar. Aproximativ toate statele europene au semnat Convenția CEE-ONU privind traficul rutier și s-au angajat, prin aceasta, să asigure la toate nivelurile educația rutieră în școli. Această imagine de ansamblu asupra siguranței traficului și educației în domeniul mobilității în Europa demonstrează că în practică acest angajament nu este întotdeauna îndeplinit. Datele statistice [4] denotă că doar în Republica Cehă, Irlanda și Germania educația în domeniul siguranței rutiere este oferită la toate nivelurile de învățământ, în învățământul primar în toate statele Uniunii Europene, iar în 19% din state în învățământul secundar aceasta lipsește.

Prezentarea generală demonstrează că educația în domeniul siguranței traficului și al mobilității este abordată în învățământului primar – 72% dintre statele UE, în învățământul secundar 83% din statele UE, ținându-se cont de faptul că mortalitatea în trafic crește brusc după vârsta de 13 ani. Numărul de ore alocat subiectelor de educație rutieră este diferit de la un stat la altul, sunt promovate examene la nivelul învățământului primar, într-o treime din statele europene, la nivelul învățământului secundar, în patru state europene.

În ceea ce privește conținutul subiectelor predate la nivel învățământului primar, în majoritatea statelor din Europa, include cunoașterea mijloacelor de semnalizare a circulației rutiere și a comportamentului în condiții de siguranță. La nivelul învățământului secundar conținuturile se completează cu subiecte care evidențiază riscuri cu care se pot confrunta conducătorii tineri de vehicule.

În context, statisticile denotă că formarea profesorilor pentru acest domeniu diferă mult în întreaga Europă, doar în Polonia și Slovacia educația în domeniul siguranței traficului rutier este abordată sistemic și structural.

Dacă peste 25.000 de persoane, încă își pierd viața pe drumurile europene în fiecare an, atunci programele de educație în domeniul siguranței traficului și al mobilității necesită a fi îmbunătățite, iar activitățile de ridicare a nivelului de siguranță pe drumurile publice, amplificate.

Situația evenimentelor rutiere cu consecințe fatale în Uniunea Europeană și Republica Moldova

Statistica arată că situația evenimentelor rutiere cu consecințe fatale, diferă în mod semnificativ între Statele Membre ale UE. În anul 2017, nici un stat membru UE nu a înregistrat în urma accidentelor rutiere mai mult de 100 de decese la un milion de locuitori, opt state au înregistrat mai puțin de 40 de decese la un milion de locuitori. Performanțe în domeniul siguranței rutiere au fost înregistrate de Suedia (25 de decese la un milion de locuitori) și Marea Britanie (27 de decese la un milion de locuitori). Pe de altă parte, cele mai multe accidente cu consecințe fatale au fost înregistrate în România (98 de decese la un milion de locuitori) și Bulgaria (96 de decese la un milion de locuitori). În anul 2017, aproape 14% dintre cei care și-au pierdut viața pe drumurile UE aveau vârsta cuprinsă între 18 și 24 ani [Apud 4]. În Republica Moldova, în anul 2018 în urma accidentelor rutiere s-au înregistrat **64 de decese** la un milion de locuitori [3].

Conform datelor statistice, în Republica Moldova rata accidentelor produse din culpa minorilor în anul 2018 a crescut în raport cu anul 2017 (Figura 1). Astfel, din vina minorilor, în anul 2017 s-au produs 33 de accidente, iar în anul 2018 – 53, în creștere cu 60,6%. În urma accidentelor au decedat, în anul 2017 trei minori, în anul 2018 patru minori, cauzate traumatisme ușoare, respectiv 18 și 23, traumatisme grave, respectiv 8 și 14.

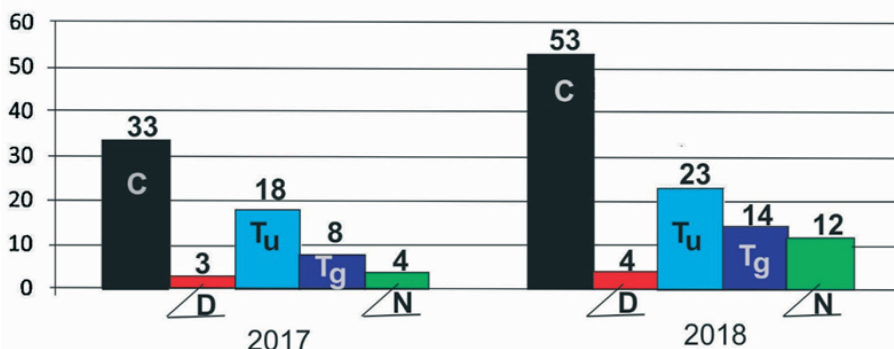

Figura 12. Accidente cauzate din culpa minorilor: C – culpa; D – decedați; T_u – traumatizați ușor; T_g – traumatizați grav; N – nu au pățimit.

De asemenea, datele statistice ne indică că, principala categorie de vârstă expusă accidentelor rutiere o reprezintă cea cuprinsă între 5-29 ani, pentru care leziunile rezultate din accidentele rutiere constituie principala cauză de deces. Copiii și tinerii sunt participanți la trafic în fiecare zi în calitate de pasageri, pietoni, bicicliști, dar și ca utilizatori de scuterele, trotinetele electrice etc. De siguranța lor rutieră sunt responsabili adulții, care trebuie să-i informeze și să-i învețe să utilizeze echipamente de siguranță, să acorde atenție și responsabilitate sporită siguranței lor.

Abordări privind schimbarea situației în educația rutieră

Societatea civilă este obligată să se implice pe larg în educarea și formarea în rândul copiilor și tinerilor a unor utilizatori responsabili ai drumului. Astfel, prioritate a societății în domeniul siguranței rutiere este implementarea prevederilor **Strategiei privind siguranța rutieră, pentru anii 2010-2020**. Printre principalele direcții de implementare a acestei strategii este formarea unui sistem eficient de gestionare a traficului, prin interacțiunea autorităților executive centrale și locale, precum și prin formarea conștiinței juridice în rândurile participanților la trafic [2].

Principalele instituții sociale concepute pentru instruirea și educarea tinerii generații sunt instituțiile de învățământ preșcolar, primar, secundar și post secundar. Prin urmare, crearea condițiilor organizatorice și pedagogice pentru prevenirea accidentelor rutiere trebuie să fie considerate printre cele mai importante care, totodată, să aibă la bază și cercetări științifice în domeniu.

Situația demografică dificilă din țară a influențat negativ procesul educațional și a facilitat creșterea numărului de traumatisme și decese pe drumurile publice în rândul copiilor. Ca urmare a apărut necesitatea de a reveni la predarea disciplinei *Educație rutieră* în școală.

Curriculumul pentru clasele I-IV *Dezvoltarea personală* [1] denotă că, educația rutieră a copiilor este abordată în cadrul activităților transdisciplinare. Dintre care, la conținuturile generice și subiectele tematice recomandate pentru zilele de activități transdisciplinare, se observă la conținutul *Securitate personală*, subiecte recomandate *traseul sigur spre școală, siguranța în stradă și în mașină* doar odată în an. Probabil este insuficient. Aceasta, posibil, fiind printre cauzele care contribuie la creșterea ratei de implicare în accidentele rutiere a minorilor (*Figura 1*). Putem constata, lipsa de cunoaștere a regulilor de comportament în siguranță pe drumurile publice în rândurile elevilor.

Din alt punct de vedere, se poate considera că educația rutieră se realizează în cadrul școlii auto, contribuind la nivelul de pregătire a conducătorilor de vehicule. Dar, dacă cunoștințele generale privind traficul rutier ar fi obținute în școală, ar fi posibilă formarea mult mai bună și a conducătorilor de vehicule .

Conform celor menționate, traficul rutier de astăzi este peste măsură aglomerat, în care circulă vehiculele cu viteze înalte. În trafic sunt implicați și așa-zii participanți vulnerabili, pietonii. Totodată de conducătorii de vehicule, în mare măsură, depinde siguranța celorlalți participanți la trafic. De aceea, pregătirea coresponsabilă a conducătorilor de vehicule este un imperativ al timpului. Un conducător de vehicul excelent este acel care are o mobilitate a gândirii, evită și preveni situațiile de risc pe drum. Un astfel de conducător este prudent când se deplasează pe lângă unitățile școlare, pe lângă grupurile de copii. Dar, indiscutabil este că, așa conducători pot fi cei care au obținut o educație elevată pe băncile școlii, o educație centrată pe problemele lumii reale în contexte cotidiene, care au format competențele necesare pentru viață.

Concluzii

1. Educația rutieră, în condițiile actuale de trafic, trebuie realizată la toate nivelele de învățământ și pe tot parcursul vieții.
2. Pentru obținerea rezultatelor, educația rutieră trebuie organizată ca proces continuu la toate nivelele de învățământ și pe tot parcursul vieții.
3. În procesul de educație rutieră, pe larg trebuie implicată poliția, părinții și societatea în ansamblu.

Referințe bibliografice

1. *Curriculum pentru clasele I-IV Dezvoltarea personală*. Aprobabil la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018).
2. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1214 din 27.12.2010 cu privire la aprobarea Strategiei naționale pentru siguranță rutieră*. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 43-45.
3. *NOTĂ INFORMATIVĂ privind situația accidentară, pentru perioada 01.01.2018–30.09.2018*. [citată 05.02.2019]. Disponibil: http://politia.md/sites/default/files/accidenta_-_inp_in_rm_pentru_12_luni_a_anului_2018.pdf
4. *Situația evenimentelor rutiere și a fatalităților în UE*. [citată 05.02.2019]. Disponibil: www.blog.industriemica.ro